

CENAP ŞAHABETTİN'İN ŞİİRLERİNDE ZAMAN ALGISI

THE PERCEPTION OF TIME IN CENAP ŞAHABETTİN POEMS

Prof. Dr. Mustafa KARABULUT

Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
ORCID NO: 0000-0001-6259-0868

ÖZET

Servet-i Fünun şiirinde zaman teması önemli yer tutar. Özellikle Tevfik Fikret ve Cenap Şahabettin'in şiirlerinde zaman temi dikkat çeker. Cenap Şahabettin'in şiirlerinde zamanla ilgili yeni imajlar yer alır. Şair, zaman unsurlarını daha önce denenmemiş biçimleriyle kullanmasından dolayı orijinal bir yapı gösterir. Onun şiirlerinde günün bölümleri ve mevsimlere geniş yer verilir. Cenap, günün bölümlerinden “akşam” ve “gece”; mevsimlerden de “sonbahar”, “ilkbahar/bahar” ve “kış”a geniş yer verir. Cenap Şahabettin'in şiirlerinde güneşin batmasıyla tabiatta görülen değişimlerin önemli yeri vardır. Şair; gölgeli, karanlık ve yarı karanlık ile ilgili tabiat tasvirleri yaparken, tabiata ait unsurları teşhis ve teşbihlerle bir “rûh-ı tabiat” tablosu içerisinde ifade eder. Şairin “*Aks-i Mâh, Meşcere-i Saâdet, Âb u Ziyâ, Leyâl-i Zâhire, Riyâh-ı Leyâl, Nısfü'l-Leyl, Terâne-i Mehtab, Şeydâyâne Bir Hayâl, Mâh-ı Nısfü'l-Leyl, Riyâh-ı Mesâ, Temâşâ-yı Leyâl, Yakazât-ı Leyliye, Akşam Hisleri*” adlı şiirlerde akşam ve geceye dair izlenimler yer alır.

Geceye dair ifadeler Cenap'ın şiirlerinin en önemli taraflarındandır. Şair, geceyi anlattığı şiirlerinde mehtaplı veya mehtapsız bir tablo çizer. O, bu gecelerde genellikle sevgilisiyle birlikte. Cenap, bu tablo içinde bir kadını da tasvir eder ve ay ile kadını aynı bağlamda ele alır. Cenap Şahabettin, gece ile tabiat arasındaki ilişkiyi sanatkarane tasvirlerle ifade eder. Cenap tabiat ile insan ruhu arasındaki ilişkiyi orijinal buluşlarla dile getirir. Cenap, şiirlerindeki buluşlarıyla Servet-i Fünun şiirinin oluşmasında da öncülük eder. Cenap'ın kullandığı yeni temler, imajlar ve üslup anlayışı onun şairliğinin güçlü tarafları olarak bilinir. Cenap'ın Servet-i Fünun topluluğu kurulmadan önceki şiirlerinde bile onun bu neslin şiirinde öncülük ettiğini gösterir. Şair, bazı şiirlerinde gece ve karanlığa dair ifade ve çağrışımları kullanır. O, bütün eşyanın karanlık içinde gizlendiğini, sessizliğe boğulduğunu, upuzun bir boşlukta karanlığın nabzının attığını dile getirir. Cenap, bazı şiirlerinde karanlıklardan dolayı tabiattaki varlıkların görünmez olduğunu, bütün zeminin gölgelerle örtüldüğünü dile getirilir. Şair, hayal dünyası ve çağrışım gücüyle havanın kararmasını tabiatın bir kefenle örtülerek, gecenin derinliği içinde gizlenmesi olarak ifade eder. Bu çalışmada amaç, Cenap Şahabettin'in şiirlerindeki zaman algısını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Cenap Şahabettin,.Türk şiiri, zaman algısı.

ABSTRACT

The theme of time has an important place in the poetry of Servet-i Fünun. The theme of time draws attention especially in the poems of Tefik Fikret and Cenap Şahabettin. There are new images about time in Cenap Şahabettin's poems. The poet shows an original structure because he uses the elements of time in untested forms. In his poems, parts of the day and seasons are given wide coverage. Cenap, "evening" and "night" from the parts of the day; it gives wide coverage to "autumn", "spring/spring" and "winter" among the seasons. Changes in nature with the setting of the sun have an important place in Cenap Şahabettin's poems. Poet; While making nature descriptions about shadowy, dark and semi-darkness, he expresses the elements of nature in a "spirit of nature" painting with identifications and similes. The poet's, "Aks-i Mâh, Meşcere-i Saâdet, Âb u Ziyâ, Leyâl-i Zâhire, Riyâh-ı Leyâl, Nısfü'l-Leyl, Terâne-i Mehtab, Şeydâyâne Bir Hayâl, Mâh-ı Nısfü'l-Leyl, Riyâh-ı Mesâ, Temâşâ-yı Leyâl, Yakazât-ı Leyliye, Akşam Hisleri" in these poems of Cenap Şahabettin, there are impressions of evening and night.

Expressions about the night are among the most important aspects of Cenap's poems. The poet draws a picture with or without moonlight in his poems about the night. He is usually with his girlfriend these nights. Cenap also depicts a woman in this painting and deals with the moon and the woman in the same context. Cenap Şahabettin expresses the relationship between night and nature with artistic descriptions. Cenap expresses the relationship between nature and human spirit with original inventions. Cenap also pioneered the creation of Servet-i Fünun poetry with his inventions in his poems. The new themes, images and style that Cenap uses are known as the strengths of his poetry. It shows that Cenap was a pioneer in the poetry of this generation even in his poems before the Serveti-Fünun group was founded. The poet uses expressions and associations about night and darkness in some of his poems. He states that all things are hidden in darkness, drowned in silence, and the pulse of darkness beats in a long space. In some of his poems, Cenap states that the beings in nature are invisible due to the darkness, and the whole ground is covered with shadows. The poet expresses the darkening of the sky as the nature being covered with a shroud and concealed in the depth of the night with his imagination and evocative power. The aim of this study is to reveal the perception of time in Cenap Şahabettin's poems.

Keywords: Cenap Şahabettin, Turkish poetry, perception of time.

GİRİŞ

Zaman, genel olarak sonsuz "an"lardan ve "süre"lerden oluşan bir kavramdır. Kainatın yaratılışından günümüze kadarki süreyi de zaman kavramı içinde irdelemek mümkündür. "Birçok sanatçı, filozof ve bilim insanı zamanı kendi faaliyet gösterdiği disiplin yöntemleriyle ele almıştır. Zaman, arkaik toplumların ve semavi dinleri benimsemiş toplumların inanç sistemleri içerisinde farklı konumlandırılmış olsa da son derece önemlidir. Zaman, sadece kültürün bir ölçüsü olarak görülemez. Aynı zamanda kültürün yapısal bileşenlerini oluşturmaktadır. İletişimin en önemli öğelerindedir." (Aksüt, 2020: 1192).

Platon, zamanla ilgili olarak zihnin var olanları bütünsel olarak aniden kavrayamamasının neticesi olarak değişmez ve zaman dışı olan zaman yetkin idealar dünyasının yetkinlikten mahrum bir taklididir (Cevizci, 1999, s. 943) der. Zaman, soyut bir kavram olmasına rağmen farklı şekillerde somutlaştırılır. Analog ve dijital saatler, takvimler vb. ölçü unsurları zamanı

somutlar. İnsanoğlu yaşamı içerisinde yıl, ay, hafta, gün, sabah, sonbahar, dakika, gece vb. sözcüklerle belli bir zaman dilimini ortaya koymuşlardır. Zamana dair kavramlar inançlara, kültür ve medeniyetlere göre değişebilir. “Zaman, nesnel olarak (bilinçten bağımsız) var olan bir akışın kavramsal yansıması olmadığı gibi, bütün insanlara özgü, her türlü somut deneyimden önce gelen bir yaşantı biçimi de değildir.” (Elias, 2000: 20).

Zaman, farklı ifadelerle edebi eserlerde de kullanılmıştır. Türk edebiyatında zaman olgusunu en çok ele alan sanatçılardan biri Ahmet Hamdi Tanpınar’dır. Şiirlerinde ve romanlarında zamana dair orijinal ifadeler kullanır. Tanpınar’ın *Ne İçindeyim Zamanın* şiiri ile *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* adlı romanı akla gelen ile ilgili eserlerdendir. Bu çalışmada Servet-i Fünun şiirinin önemli isimlerinden Cenap Şahabettin’in şiirlerinde yer alan zamana dair unsurlar üzerinde durulacaktır.

ARAŞTIRMA VE BULGULAR

Cenap Şahabettin, Tevfik Fikret ile beraber Servet-i Fünun şiirinin en önemli isimlerindedir. Her iki şair de şiirlerinde zamanla ilgili kullanımlara önem verir. Bununla beraber iki şairin zaman algısı tamamen aynı değildir. “Tevfik Fikret’in şiirinde, duygudan, duyuş tarzından ziyade, düşüncenin düşünüş tarzının belirleyici olması, zaman kavramı ile ilgili düşüncelerinin şiirde dolaylı olarak değil, doğrudan dile getirilmesini sağlamıştır. Bu yüzden, Cenab Şahabeddin’in şiirinde belirsiz olarak yer alan düşüncelerin, Tevfik Fikret’in şiirinde açık bir şekilde yer aldığı görülmektedir.” (Yuva, 2009: 1681). Cenap Şahabettin’in şiirlerinde zamanla ilgili yeni imajlar yer alır. O, zamanla ilgili orijinal buluşlar ortaya koyar. Onun şiirlerinde günün bölümleri ve mevsimlere geniş yer verilir. Cenap, günün bölümlerinden “akşam” ve “gece”; mevsimlerden de “sonbahar”, “ilkbahar/bahar” ve “kış”a geniş yer verir. (Karabulut, 2013: 150). Cenap’ın “*Aks-i Mâh, Meşcere-i Saâdet, Riyâh-ı Leyâl, Nısfü’l-Leyl, Terâne-i Mehtab, Âb u Ziyâ, Leyâl-i Zâhire, Mâh-ı Nısfü’l-Leyl, Riyâh-ı Mesâ, Yakazât-ı Leyliye, Akşam Hisleri, Temâşâ-yı Leyâl*” gibi şiirlerde zamanla ilgili kullanımlar dikkat çekicidir.

Şairin “Âb u Ziyâ” başlıklı şiirinde zamanla ilgili olarak geceye dair anlatımlar yer alır. Cenap burada ruh-ı kâinat algısı içinde zaman ve tabiatı iç içe kullanır.

“O zaman ki ederdi aks-i kamer

Suda tarh-ı riyâz-ı berf ü semen,

O zaman ki gelirdi her yerden

Nağme-i âb ile beyâz-ı seher,” (C.Ş.B.Ş., s.105).¹

Cenap Şahabettin’in şiirlerinde tabiata büyük önem verilir. “O, birçok şiirinde psikolojik yapısını ifade etmek için anlatmak için tabiattan yararlanır.” (Karabulut, 2015: 356). Cenap, insan ile kâinat arasında bir “ruh-i kâinat” bulunduğunu belirtir. Cenap’ta “rûh-ı kâinat” anlayışı dini boyutta yer almaz. “Cenab’ın kendi hayâline göre oluşturmak istediği bir semâvîliği, bir tabiatüstüçülüğü vardır ve Hamit’in tabiat anlayışındaki güçlerle hiçbir alakası ve yakınlığı bulunmayan bu semâvî âlem, ancak şairin -tabiatı ve içindekileri kendi ruh adesesinden- temâşâ ediş hallerinin resimli görünümünden ibarettir.” (Akay, 1998: 96). Bu

¹ Şiir alıntıları *Cenab Şahabeddin’in Bütün Şiirleri* adlı kitaptan yapılmıştır. Bkz. Kaynaklar.

bağlamda onun şiirlerinde “rûh-ı kâinat” anlayışının mistik-metafizik boyutta yer almadığını belirtmek gerekir.

“Aks-i Mâh” adlı şiirde güneşin batmasıyla gökyüzünde mavi bir cevher ortaya çıktığı ifade edilir ve ay’ın yalnız başına ağladığı belirtilir:

“Mîhr-i tâbân eylemişti iğtirâb;

Âsümân yekpâre mâî bir Güher

Hâline etmişti gûyâ inkılâb;

Ağlıyordu yalnız ânda bir kamer!” (C.Ş.B.Ş., s.85).

Geceye dair ifadeler Cenap’ın şiirlerinin en önemli taraflarındandır. Şair, geceyi anlattığı şiirlerinde gene olarak aşk ve sevgiliyi de ele alır. Cenap, gece ve tabiat teması ile beraber bir kadını da tasvir eder. Şair, ay ile kadını birlikte irdeler:

“Ol kadar benzerdi mâh-ı envere

Kim sanırdı her bakan ol dilbere

Bir ağaç altında aks-i mâh uyur!” (C.Ş.B.Ş., s.85).

“Nısfü’l-Leyl” başlıklı şiirde, gecenin yarısında bir tabiat tasviri yapılır. Cenap, burada dağlardaki kokulu gölgede ahuların hülyaları süslediğini, gölgelenen bir ağaçta zayıf ishak kuşunun rüyaları okşadığını, sessizliğin üstüne bir gizli pınarın şarkıdan inci taneleri serptiğini söyler. (Karabulut, 2013: 153).

“Dağlardaki mazalle-i bûyâda âhuvan

Hülyâ-tırâz olur;

Bir nahl-i müstazilde şeb-âviz-i nâtüvan

Rü’yâ-nevâz olur;

Bir şâd hâb içinde keser ihtizâzını

Etvâr-ı şâhsâr;

...

Serper bu samtın üstüne bir çeşme-i nihân

Dürdâne-i sürûd!..” (C.Ş.B.Ş., s.112)

“Terâne-i Mehtab” başlıklı şiirde zaman kavramı önemli yer tutar. Şiirde ses, musiki, renk ve resim ve zamana dair unsurlar iç içe işlenir. Cenap, birçok şiirinde olduğu gibi burada da renk ve ışıkla ilgili motiflere önem verir:

“Artık uyan ey mâh

Ey mah-ı dil-ârâm /

Zîrâ geçiyor, âh!

Sâât-i semen-fâm!” (C.Ş.B.Ş., s.115)

Yukarıdaki dizelerde zamanla ilgili olarak “yasemin renkli saatler” tamlaması kullanılır. Şiirde güzel zamanların geçmesinden dolayı duyulan hüznün ifade edilmek istenir. “Soyut olan saatin, somut olan renkle somutlaştırılarak anlatılması bütünüyle şaire özgüdür ve yenidir. Sadece duyuş tarzının değil, duyulanı ifade ediş tarzının da yeni olduğunu belirtmeliyiz.” (Yuva, 2009: 1679). Şair, orijinal ifadelerle soyut kavramları somut nesnelere görsel hale getirir.

Cenap, “Mâh-ı Nısfü’l-Leyl” başlıklı şiirde gece ve karanlığa dair kullanımlara ağırlık verir. Şiirin ilk kısmında “gecenin göğsü, siyah gölge ve ağır uykudan” şair, daha sonra bütün eşyanın karanlık içinde gizlendiğini, sessizliğe boğulduğunu, upuzun bir boşlukta karanlığın nabzının attığını dile getirir. (Karabulut, 2013: 155). Şiirde karanlık ve geceye dair unsurların ön planda olması, şiirdeki karamsarlığı ve hüznü artırır:

“Bütün eşyâ zalam içinde nihân

Bütün eşyâ garîk-ı samt u sükûn;

Cevf-i yeldâda, bî-fütûr-ı derûn,

Sade bir zulmet eyliyor nabazân!...” (C.Ş.B.Ş., s.132)

“Temâşâ-yı Leyâl” adlı şiirde şair bir akşam sevgilisiyle beraber tabiatı seyretmektedir: “Gel bu akşam da ser-be –ser güzelim / Levha-i kâinâtı seyredelim:” (C.Ş.B.Ş., s.150). Şiirde tabiat karanlıklara büründüğünden tabiatdaki varlıklar görünmez hale gelmiştir. Şiirde zamana ve tabiata dair unsurlar, aşk ve sevgili temalarıyla bir bütünlük içerisinde verilmiştir:

“Görülen başlıyor görülmemeğe;

Bir dumandan kefenle cism-i cihân

Kalıyor ka’r-ı leyl içinde nihân...” (C.Ş.B.Ş., s.150)

Şair burada zamanla ilgili olarak geceye dair hususları kullanır. Gece, kişinin ruh dünyasına yerleşerek onun sonsuz kâinatta kendisini aciz hissetmesine yol açmaktadır.

“Yakazât-ı Leyliye” adlı şiirde şair, sevgilisiyle birlikte gece içinde kâinatı seyreder. Cenap, “gecenin titreyişi” ifadesiyle orijinal bir tamlama ve imaj oluşturur. Şiirdeki zamana ait kullanımlar müzikalite ile verilmiştir:

“Gel bu akşam da ser-be-ser, güzelim,

İhtizâzât-ı leylî dinleyelim:” (C.Ş.B.Ş., s.155).

Yukarıdaki dizelerde sevgili ve aşk teması önemli izlekler olarak yer alır. Cenap’ın hayat ve sanat anlayışının kaynağını aşk teşkil eder. Ona göre, bütün güzel eserler, aşk ve faziletin ürünüdür.” (Bulduker, 2011: 385). Bu bakımdan şair, diğer unsurlarla beraber aşk temasını da birçok şiirinde ele alır.

Cenap Şahabettin’in şiirlerinde yer alan zaman unsurları içerisinde mevsimlerin önemi büyüktür. Servet-i Fünun şiirinin de asıl temlerinden olan ve hüznün sembolü olan sonbahar mevsimine sık sık yer verir. Sonbahardan başka, onun şiirlerinde ilkbahar ve kış mevsimine dair ifadeler çok görülür. Cenap’ın sonbahara dair tasvirlerin bulunduğu şiirleri şöyle ifade edebiliriz: *Likâ-yı Hazân*, *Berg-i Hazân*, *Elhân-ı Hazân*, *Temâşâ-yı Hazân*, *Neşîde-i Hazân* vb. (Karabulut, 2013: 160).

“Berg-i Hazân” adlı şiirde sonbahar yaprağından söz edilir. Şiirde isim ile içerik arasında güçlü bir anlam ilişkisi vardır. Alegorik anlamda bu sonbahar yaprağı hüznü simgeler:

“Bir varak-pâre-i hazan-dîde

Ayrılıp sâk-ı meyve-bârından

Düştü bir şâirâne ümmide” (C.Ş.B.Ş., s.96)

Şair, bu şiirde renk, ses ve musiki unsurlarını da kullanarak yeni imajlarla sonbahar yaprağının dalından koparak rüzgârla savrulup gittiğini dile getirir. Cenap burada zamanla ilgili olarak sonbahara dair unsurları imgesel olarak kullanır:

“Sandı kim sarsar-ı gusûn-efken

Başka bir yerde eylemiş ihzâr

Ona mahsus taze bir gülşen” (C.Ş.B.Ş., s.96)

“Elhân-ı Hazân” başlıklı şiirde zamanla ilgili olarak sonbahara dair unsurlar yer alır. Şair, insan ruhu ile tabiat arasında ilgi kurarak sonbaharı solgun bir levha içinde tasvir eder. Cenap sonbaharı can çekişme ve kuru yaprak imgesiyle hüznü bir bağlamda irdeler:

“Hâl-i bî-reng-i ihtizârında

Sonbaharın bu solgun elvâhı

Ra’şedâr etti kalb-i eşbâhı

Kuru yaprakların kenârında!” (C.Ş.B.Ş., s.137)

“Temâşâ-yı Hazân”, Cenap Şahabettin’in sonbahar temini en güzel şekilde işlediği şiirlerdendir. Şiirin başında sevgilisine “İhtizâr-ı hazânı” seyretme isteğini söyleyen şair, daha sonra sevgilisini “Ey benim, ey hazan-likâ güzelim” (C.Ş.B.Ş., s.151) diye tasvir eder. Şiirde sonbahar mevsimi hüznü çağrıştırır. Şair bu bağlamda dünyanın ıstıraplı, mevsimlerin de karamsar ve üzüntülü olduğunu belirtir:

“Elem-i arza iştirak edelim

Mevsimin kâinat-ı ye’sinde

Olalım biz de bir gam-ı zinde...” (C.Ş.B.Ş., s.151)

Cenap Şahabettin ise doğayı duyumsamayı ve onun arkasındaki sırları sezmeye çalışır. (Turan, 2019: 922). Bu sırlı yapı insanın ruh dünyasında farklı çağrışımlar uyandırır. Cenap, sonbahar mevsiminin insan ruhunda bıraktığı duygu, hayal ve çağrışımları ortaya koyarak, tabiata insana ait özellikler verir. Şair, sonbahar rüzgârının veremli bir insan gibi öksürdüğünü ifade: (Karabulut, 2013: 164). “Sevgilim, dinle, işte bād-ı hazân / Müteverrim misâli öksürüyor, / Hem de bir öksürük ki çok sürüyor;” (C.Ş.B.Ş., s.152)

“Bârân-ı Bahâr” başlıklı şiirde şair, zaman ile ilgili olarak bahar mevsiminden söz eder. O, bahar mevsiminde yağmurların karları eriterek tabiti buruşuk ve çıplak bıraktığını söyler: “Karlar nerede?... Sanki hayâlât idi, gitti! / Kaldı yine arzın buruşuk sînesi uryân! / Bir nâr-ı hakikat gibi tûfân-ı bahârân / Karlar dediğim sâf-ı hayâlâtı eritti!” (C.Ş.B.Ş., s.96)

“Karlar Şairi” olarak tanınan Cenap Şahabettin’in şiirlerinde kış mevsiminin ayrı bir yeri vardır. Onun kış tasvirlerini yaptığı en önemli şiiri “Elhân-ı Şitâ”dır. Şair bu şiirde kışa dair unsurları renk, ses, müzikalite, duygu ve tabiat unsurları içerisinde irdeler.

“Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş,

Eşini gaib eyleyen bir kuş

gibi kar

Geçen eyyâm-ı nevbaharı arar...” (C.Ş.B.Ş., s.153)

Cenap, kış mevsiminin tasvirini yaparken insan ruhu ile tabiat arasında bağlantı kurar. O, karları sessizlik ilahilerinin ezgilerine ve melekler âleminin bahçelerinin çiçeklerine benzetir:

“Karlar.. Bütün elhânı mezâmîr-i sükûtun,

Karlar.. Bütün ezhârı riyâz-ı melekûtun..” (C.Ş.B.Ş., s.170).

Cenap bu şiirde zamana dair olarak kış mevsimine yoğunlaşmaktadır. “Karların yağışı, Cenab’ın muhayyilesinde musiki intibâından başka, çeşitli imajlar yaratıyor. Bu imajlar silsilesi şiire bir resim karakteri veriyor. Müzikal ve pitoresk intibalara, psikolojik intibalar da refakat etmektedir.” (Kaplan, 1994: 100). Bütün bunlar, Cenap Şahabettin’in şiirlerinin konu, izlek ve yapı bakımlarından bütünlük oluşturmasını sağlar.

SONUÇ

Zaman, insanın ve kâinatın yaşam süresi ile ilgili bir kavramdır. Zaman birçok bilim ve sanat dalında kullanıldığı gibi edebiyatın da en önemli izleklerinden biri olmuştur. Servet-i Fünun şiirinin en önemli isimlerinden olan Cenap Şahabettin, şiirlerinde zamanla ilgili kullanımlara büyük önem verir. Şair, mevsimlere ve günün alt bölümlerine çokça yer verir. Özellikle gece, gece yarısı, akşam, sonbahar, kış, ilkbahar ile ilgili yeni imajlar kullanır. Şairin özellikle “*Terâne-i Mehtab, Aks-i Mâh, Meşcere-i Saâdet, Riyâh-ı Leyâl, Nısfü’l-Leyl, Âb u Ziyâ, Leyâl-i Zâhire, Mâh-ı Nısfü’l-Leyl, Riyâh-ı Mesâ, Yakazât-ı Leyliye, Akşam Hisleri, Temâşâyı Leyâl*” gibi şiirlerde zamanla ilgili kullanımlar önemli yer tutar. Şair şiirlerinde zamana dair unsurları genellikle ses, müzikalite, renk, tabiat, hüzn, hayal-hakikat çatışması, aşk ve kadın temaları içerisinde ele alır.

KAYNAKÇA

AKAY, Hasan (1998), Cenab Şahabeddin’in Şiirleri Üzerinde Stilistik Bir Araştırma, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

AKSÜT, Funda (2020), Zaman Metoforu ve Zamanın İlgası Üzerine Bir İnceleme: Gülten İmamoğlu Resimleri, idil, 72 (2020 Ağustos), 1191–1202.

BULDUKER, Gülten (2011), Tefvik Fikret ve Cenap Şahabettin’in Şiirlerinde “Aşk ve Tabiat” Anlayışı, Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül 2011 Sayı: 1, Cilt: 1, 376-387.

CEVİZCİ, Ahmet (1999), Felsefe Sözlüğü, Paradigma Yayınları, İstanbul.

ELİAS, Norbert (2000), Zaman Üzerine, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

KAPLAN, Mehmet (1994), Şiir Tahlilleri-1, Dergâh Yayınları, İstanbul.

KAPLAN, Mehmet; ENGİNÜN, İnci; Emil, Birol; BİRİNCİ, Necat, UÇMAN, Abdullah (2011), Cenab Şahabeddin'in Bütün Şiirleri, Dergâh Yayınları, İstanbul.

KARABULUT, Mustafa (2013), Cenap Şahabettin Şiiri, Tematik Bir İnceleme, Kesit Yayınları, İstanbul.

KARABULUT, Mustafa (2015), Cenap Şahabettin'in Şiirlerinde Tabiat İnsan Ruhu İlişkisi, International Journal of Languages' Education and Teaching, December 2015, Volume 3, Issue 3, 352-364.

TURAN, Taner (2019), Cenab Şahabeddin'in Şiirlerinde Estetik Tavır, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 8 (2), 914-934.

YUVA, Hümevra (2009), Türk Şiirinde Zaman Teminin Değişimi, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4 /1-II Winter 2009, 1653-1717.